

מראי מקומות - יומא לא:

א. עלה ונסתפג

במשנה למלך (עבודת י"כ ב' / ב') העיר, מדוע הזכירו שנסתפג, וכי יש דין להסתפג, או שנקטו מה שהדרך לעשות. וכתב שנראה שהוא חיוב משום שאפילו שעה אחת חוצצת או אפילו אם יש עפר בין בשרו לבגדו הרי זה חציצה ועבודתו פסולה. ואף בלא זה יש לחוש שמא יש מים בין הבגד והבשר, וכמו שכתב הרמב"ם שצריך לזוהר שלא תכנס הרוח בשעת עבודה בין בשרו לבגדו. ובברכי יוסף (או"ח כ"ז) הקשה על המשנה למלך, כיצד יתכן שמים יהיו חציצה, והרי מבואר בפסחים (ס"ה:) ששבח הוא לכהנים שמהלכים בתוך הדם, ואין זה חציצה משום שהוא לח, ואין חילוק בין מים לדם. וכתב שאין כוונת המשנה למלך שהמים פוסלים מדין חציצה, אלא שדין הוא בבגדי כהונה שצריכים להיות עליו ממש, ואפילו דבר שאינו חוצץ, הוא גורם שהבגד לא יהיה עליהם ממש, ופוסל. ובמקור ברך (סוף סי' י"ח) כתב שכוונת המשנה למלך לחציצה ממש, אלא שיש חילוק בין כשגופו מכביד על הדם שבין רגליו ובין הרצפה, שבזה אין הדם חוצץ, אבל כשהמים הם בין בשרו לבגדיו, הרי הם חציצה.

ב. וקידש ידיו ורגליו

פירש רש"י, מן הכיור והקשה התוספות יום טוב שהרי ביום זה היו כל הקידושים בקיתון של זהב. והמים חיים (על הרמב"ם עבודת י"כ, ב' ה') כתב, שהתוספות יום טוב לא דקדק, שהרי יש בזה מחלוקת בירושלמי, האם קידוש ראשון היה בקיתון של זהב או בכיור. אכן כתב, שברמב"ם משמע שהכל היו מקיתון של זהב. ובלחם שמים להיעבץ כתב ליישב דברי רש"י, שאף שביום הכיפורים כהן גדול מקדש מקיתון של זהב, אבל את המים היו לוקחים מן הכיור. והביא ראיה לזה, מדעת רבי יהודה הסובר להלן (מ"ג:) שכהן גדול מקדש ידיו ורגליו בכל השנה מקיתון של זהב, ואין יתקיים הפסוק 'ורחצו ממנו אהרן ובניו' שנאמר לגבי הכיור, והרי אהרן אינו מקדש מהכיור, אלא על כרחך שלוקחים מים מהכיור ונותנים לתוך הקיתון של זהב, ובה מתקיים לשון הפסוק.

ג. הביאו לו את התמיד קרצו

הקשה הקובץ שעורים (פסחים קצ"ז) כיצד הקריבו קרבנות ביום הכיפורים, הלא אין זה ממשקה ישראל, לפי שאסור לאכול ביום זה, ואין הם כשרים לקרבן. וכתב שכיון שרק היום גורם, ואין המאכל עצמו אסור, אין בזה חסרון של ממשקה ישראל. אבל הקהלות יעקב (מנחות סי' ג') כתב שאין צריך להגיע לחילוק זה, אלא שמצוותו בכך.

ד. ומירק אחר

כתב רש"י, וגמר כהן אחר שחיטה. ויש לעיין, מדוע צריך דוקא כהן, הלא שחיטה כשירה בזה. ורש"י ביבמות (ל"ג) כתב, ששחיטת זר בשבת כשרה, לפי שאין בזה דין זרות, וכתב שם הרש"ש, שמשמע שאיסור שבת יש בזה, לפי שרק לכהנים הותר איסור שבת, ולא לזרים, אף שהשחיטה כשירה בהם. ולפי זה, יתכן שדברי רש"י כאן הם בדוקא.

אבל החזון איש (אה"ע קל"ד אות ט"ז) כתב, שודאי אין כוונת רש"י שם לומר שיש בזר איסור שבת, שודאי גם איסור שבת אינו בזר מאחר

והשחיטה כשרה על ידו. והביא ראיה ממשנתנו, שהרי לגבי עבודת יום הכיפורים גם כהן הדייט חשוב כזה, וכיון שכהן אחר מירק על ידו, ואין בזה איסור יום הכיפורים, הוא הדין זה.

ה. ומירק אחר

הקשה המקדש דוד (כ"ה, א') שאם אין מירוק זה מעכב השחיטה, לפי שהשחיטה כשירה גם קודם המירוק, אם כן מדוע מותר לעשותה ביום הכפורים. ותיירץ, שכיון שעיקר השחיטה דוחה שבת ויום הכיפורים, גם המירוק דוחה. והשמועת חיים הביא מהמנחת חינוך (מוסר השבת מלאכת שוחט) שהסתפק האם חייב על קירוב מיתת בהמה, כשיש בה כבר חבלה הגורמת שאינה יכולה לחיות.

ומירק אחר על ידו

כתב בתוספות הרי"ד (לקמן מ"ג), שגם לענין שחיטת הפר מירק אחר על ידו, וכיון שכבר פירשו לגבי תמיד, לא היה צריך לפרש כן גם לענין הפר, שהרי אם הוא טרוד לקבל את דם התמיד, כל שכן שטרוד לקבל דם הפר. אולם בתפארת ישראל (פרק ד', יכין אות י"ט) כתב, שבפר אין הדין כן, אלא כיון שהוא מעבודת היום, אין העבודה כשרה מדאורייתא אלא בו, ואף שצריך למהר לקבל הדם, לגבי עבודת היום זריז הוא, ויזהר לקבל מהר אפילו אם שוחט כראוי.

ו. ומטילין לתוך הצונן כדי שתפיג צנתן

בתוספות רעק"א הביא דברי הפרי חדש שמשמע שלא עשו כן בטבילה ראשונה אלא בארבע טבילות שהיו במקום קדוש, אבל בטבילה ראשונה שהיתה במקום חול לא, ומשום שמבואר לקמן (ל"ד:) שהיה בזה איסור שבות, ואין שבות במקדש, אבל במקום חול אסור משום שבות. ובמרומי שדה כתב, שבטבילה ראשונה לא היו צריכים לחממו, שהרי כל הכהנים היו טובלים שם, והיו יכולים להחם המים בגופם. עוד הביא מסדר עבודה להרא"ש שאפילו בטבילה ראשונה היו עושים כן.

ז. דאי רבי מאיר כיון דאמר תרי קידושי אלבישה וכו'

הקשה הגבורת ארי, שהרי מבואר להלן, שמה שלומדים שיש שני קידושים לכל פשיטה ולבישה הוא, או מהכתוב 'ופשט ורחץ ולבש', שמשמע שצריך רחיצה לפשיטה וללבישה, או משום היקש פשיטה ללבישה, אבל לדעת הכל הלימוד הוא מהפשיטה, ואם כן מהיכן למד רבי מאיר שיש שני דיני קידוש על הלבישה לבדה, והניח בקושיא.

ח. רבי מאיר אומר פשט וקידש ידיו ורגליו וירד וטבל

העיר בחידושי הגרי"ז (בספרו על יומא, עמ' ט"ז), שמכיון שפשיטה זו היא פשיטת בגדי חול, לכאורה אין לזה שם 'פשיטה', ולכאורה יוכל לעשות הקידוש בין לפני הפשיטה ובין לאחריה, ומלשון הברייתא משמע שצריך לקדש ידיו ורגליו בדוקא אחר הפשיטה. עוד העיר על קושיית התוספות ישנים שלרבי מאיר נמצא שהיה צריך לקדש ערום, והוצרך לתרץ שכיסה עצמו בדבר מה, וקשה, מדוע לא היה יכול לבבש בגדי חול, הרי כלפי בגדי קודש, כבר פשט בגדיו. ועוד, מדוע היה צריך כלל לקדש ערום, הרי אם פשט בגד אחד, כבר נחשב כ'פשיטה', שהרי הוא מחוסר בגדים, ולכאורה היה יכול כבר לקדש מיד, ועיין שם מה שהעיר עוד בזה, ונשאר בכל זה בצריך עיון.